

SKÄRSGÅRDEN

Från Grisslehamn till Landsort • Grundad 1998 • Nr 46 • 14 november 2013 • Pris 12 kronor

Ännu osäkert om Öppen skärgårds framtid

Besked om det konkurshotade Öppen skärgårds framtid dröjer. Medan företagets styrelse söker en lösning riktas samtidigt medlemskritik mot hur Öppen skärgård arbetat genom åren och hur resurserna disponerats.

– Merparten av de EU-pengar som projektet har hanterat

har stannat i olika projekt inne i Stockholm. Till en stor resebyrå på Strandvägen och anställda, säger L-O Landin, Dalarö Turistbyrå.

Bisse Alm, vd för Öppen skärgård, håller inte med om kritik-
SIDAN 3

FOTO: JOHAN HELLSTRÖM

Skeppare med tålamod

– Man tränar sitt tålamod, säger Janne Lindström, som just "sjösatt" fiskeskonaren Elin från Grimsby.

Han är en medlem i föreningen Flaskskepparna som varje måndag träffas på Skeppsholmen i Stockholm.

– Det finns ingen negativ kritik här, bara uppmuntran. Alla gör sitt bästa, säger föreningens vice ordförande Lars Röing.

SIDORNA 12-13

Olika bud om nord-sydlig linje

SIDAN 9

Det är mer ett sätt att trösta skärgårdsborna

SIDAN 18

Strömma och Serco har skrivit under

SIDAN 15

FOTO: NIKAS

Rindös föreningar undersökta

Försvarsmakten har nu undersökt sina gamla föreningar på Rindö. Rapporten visar att det behöver göras flera saneringsåtgärder, men att föreningarna är färre än väntat.

SIDAN 11

Stort behov av förenklade regler

– Regelverket är rent horribelt, säger yrkesfiskaren och riksdagsmannen Rune Wikström som hoppas att Havs- och vattenmyndigheten nu förvaltar uppdraget att förenkla regelverket.

SIDAN 7

Kritik mot Österåkers skärgårdsråd

Skärgårdsrådet i Österåker är bara ett spel för gallerierna. Det menar Ingmarsös representant Per-Oskar Eriksson.

SIDAN 18

Nytt binds ihop med gammalt på Dalarö

Det vinnande förslaget kring hur de nya kvarteren inom Strand Hotel-tomten på Dalarö ska utformas presenterades i förra veckan. Smala vinklade gränder, tvåvåningshus med inredda vindar, terrasser mot havet och en strandpromenad var resultatet som ska binda ihop nytt med gammalt.

SIDAN 17

Roland Svensson-museum tar form

SIDAN 17

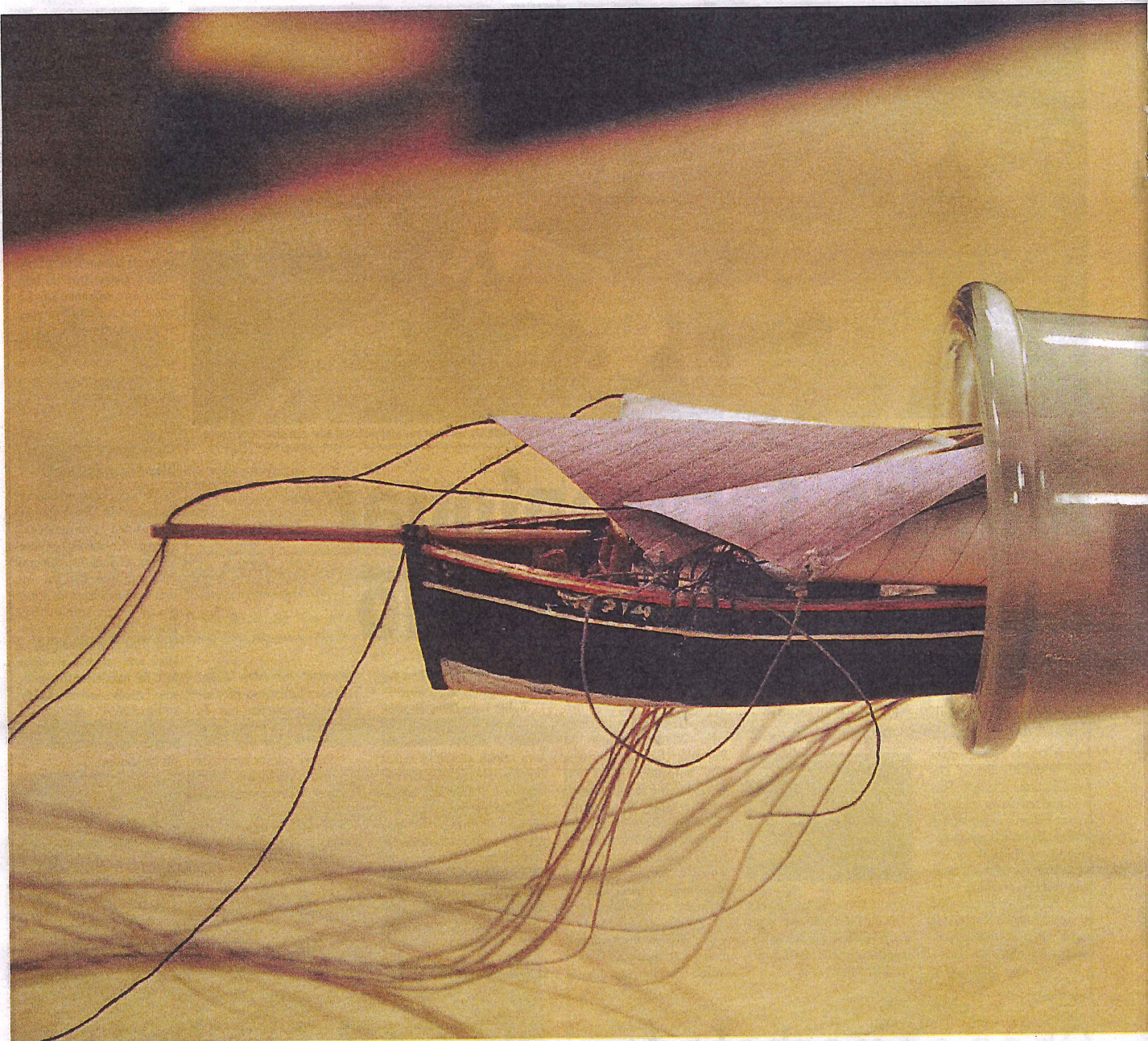
Öbor klarade strejken tillsammans

Många var oroliga och ledsna under den vecka som strejken i skärgårds-trafiken pågick. Men genom att hjälpas åt och samåka klarade sig många relativt smärtfritt.

SIDAN 11

POSTIDNING A

Att sjösätta ett flaskskepp

De kallar sig Flaskskepparna och behärskar det till synes omöjliga konst: att få in de minutiöst byggda fartygsmodellerna genom den trånga flaskhalsen.

– Det finns ingen negativ kritik här, bara uppmuntran. Alla gör sitt bästa, säger Lars Röing.

– Dags för sjösättning.

Janne Lindström pillar försiktigt in sin modell av fiskekonaren Elin från Grimsby genom den smala flaskhalsen. Med hjälp av krokar och tänger trycker han skrovet på plats mellan de av fönsterkitt tillverkade böljorna. Han reser de bägge masterna och börjar sträcka upp de sytrådstunna linorna i riggen.

– Man tränar sitt tålmod,

säger han. Jag har alltid tyckt om det marina och det här är en skön, avkopplande hobby. Tiden går fort när man håller

på. Oj, är klockan redan ett, brukar man upptäcka när man tror att man bara suttit en liten stund på kvällen.

Elin är som de flesta flaskskepp en skalenig modell av ett riktigt fartyg. Ritningarna kopierade Janne Lindström ur en tidning han hittade på biblioteket hemma i Åkersberga, men det är inte ovanligt att flaskskeppen byggs efter originalritningar man förminskar i en kopieringsmaskin. Detaljrikedomen och precisionen är stor.

– Jag vet faktiskt inte men en tio-femton timmar i effektiv arbetstid, uppskattar Janne Lindström att han hittills lagt ner på sitt bygge.

Vilket antyder att han inte längre är någon nybörjare.

– Jag brukar visa mitt första och mitt sista bygge för att visa för de som är nya att det finns hopp, skrattar han.

FÖRENINGEN Flaskskepparna bildades 1982, av ett gäng som då gått en kurs i flaskskeppsbygge på Sjöhistoriska museet. Man välkomnar alla som är intresserade och som nybörjare behöver man inte vara rädd för att göra bort sig.

– Det finns ingen negativ kritik här, bara uppmuntran. Alla gör sitt bästa, säger föreningens vice ordförande Lars Röing.

– Man får bara snälla kom-

mentarer trots att det inte är så vackert, intygar Bengt Svensson.

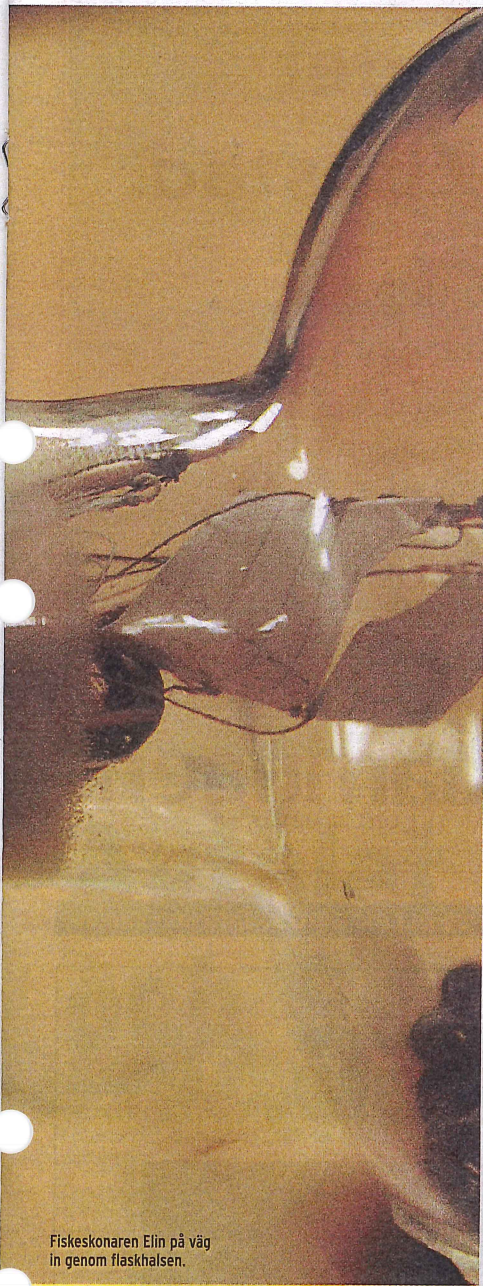
DE FLESTA nybörjare som kommer till Flaskskepparna brukar börja med samma båt: en tvåmastad slättoppad skonare som beskrivs i boken Flaskskeppsbygge.

– Det beror på vem man är och hur mycket man gör men nybörjarbåten bygger man som regel på ett tiotal kvällar plus lite funderingar hemma, säger Lars Röing.

Båtarna byggs alltid utanför flaskan – hela eller i delar – med eventuella master fällda. Skrovet brukar byggas i al eller lind och seglen till-

verkas av vanligt kopieringspapper. För att få den rätta patinan färgas papperet med exempelvis te eller kaffe. Uppfinningsrikedomen är stor: en sytråd kan bli en påmålad linje på båten, en tandpetare mast och för att ge illusionen av en vackert snidad rorkult på sin Elin har Janne Lindström tvinnat ihop ett antal tunna ståltrådar. Varje bygge bjuder på sina mer eller mindre oförutsägbara problem, och att lösa dem är en del av utmaningen. Gärna med hjälp av diskussioner och tips från andra flaskskeppare.

– Det finns lika många idéer som det finns flaskskeppsbyggare, säger Lars Röing.

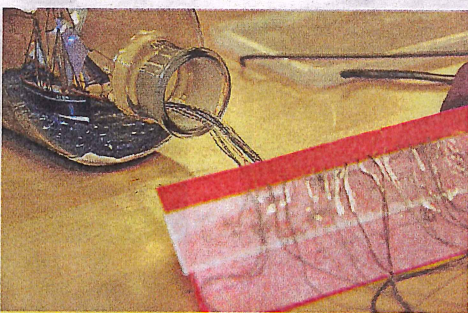
Fiskeskonaren Elin på väg in genom flaskhalsen.

Göran Forss modell av Pommern. Bättre än så här blir det inte, enligt samstämmiga bedömare.

Janne Lindström trycker båten på plats. Böljorna tillverkas av fönsterkitt.

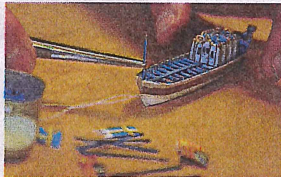
Varenda tråd i riggen är märkt och fästad på en pappskiva.

För att få in den i flaskan bygger Lars Hult bygger Norrskär i flera delar.

Även om flaskskeppen, när de väl är färdiga, är tåligare än man kan tro och till och med klarar att skickas med Posten, händer det ibland att något går sönder. Här är det Stig Lindholm som reparerar ett skepp. Barnbarnen, är hans förklaring.

Ingela Örtendahls Vasaorden.

Många av flaskskepparna har någon form av maritim anknytning, men långtifrån alla.

– Många har jobbat på sjön men andra är båtnoviser som knappt vet vad som är bak och fram på en båt.

VARJE MÅNDAG brukar ett tjugotal av föreningens medlemmar samlas på Skeppsholmsgården i Stockholm. De flesta har med sig något pågående bygge och den som vill kan få råd och tips. Men framför allt umgås man. Fikar, åter mackor och pratar båtar.

– Måndagarna vill man inte missa, understryker Bengt Svensson.

Någon gång om året gör föreningen en resa till en plats med maritim anknytning – Mariehamn, Karlskrona och Göteborg är några orter man besökt – och ibland arrangerar man särskilda temakvällar.

Även om olika former av segelfartyg dominerar bland byggena så är variationsrikdomen stor. Leif Hult arbetar med en modell av det klassiska ångfartyget Norrskär och Ingela Örtendahl kämpar med kungaslupen Vasaorden. Guldornament och andra utsmyckningar har bjudit på en rad utmaningar.

– Det var till och med så att mästaren Göran undrade hur man skulle lösa allt.

Den Göran hon syftar på heter Forss i efternamn och är enligt samstämmiga uppgifter en av Europas främsta flaskskeppsbyggare. I många år ansvarade han för Sjöhistoriska museets fartygsmodeller och har bland mycket annat byggt en oerhörd detaljrik modell av jagaren Halland som finns på museet. Den la han ner mer än 10 000 timmar på.

Göran Forss är inte på plats på Skeppsholmen denna kväll – men det är några av hans flaskskepp.

– Det blir inte bättre än så där, säger en av flaskskepparna när Lars Röing visar Göran Forss variant av Pommern,

ett välbekant fartyg för alla som besökt åländska Mariehamn.

ETT FYRMASTAT fartyg av detta slag är lite av ett mästarprov; i riggen löper 56 trådar som inte får trassla sig när masterna reses.

– Den här har ju inga segel men det visade sig vara efter värre, säger Ingela Örtendahl om sin kungaslup.

Hon visar en guldtråd som vid närmare skärskådning visar sig vara ihopflätad av sex jättetunna trådar; det ska bli den förgyllda relingslist som pryder kungaslupen. Och trots att det knappast syns genom de små fönstren

finns både de blå sammetsbänkarna och den röda matan på plats inne i salongen, precis som på originalet.

Ännu saknas kungaslupens alla roddare, de tre officerarna samt drottning Elizabeth och prins Philip. De brittiska kungligheterna fick sig en tur med Vasaorden under ett statsbesök 1956.

– Det blir en himla massa gubbar att göra, det drar jag mig lite för. Men jag har alltid gillat det här småpillriga.

Kungakronan som pryder båten har hon tvingats bygga i två upplagor. Den första försvann i en golvspringa.

– Om någon tappar något här kastar sig alla ner på golvet

och lyser med lampor för att försöka hitta det.

Flaskskeppsbygge är inget för den otålmodige – men det är onekligen en hobby som alla har råd med; materialkostnaderna är minimala och många av verktygen tillverkar man själv. Och när det drar ihop sig till födelsedagar och andra högtidligheter har flaskskeppsbyggaren sitt på det torra.

– Det är populära presenter, försäkrar Lars Röing.

JOHAN HELLSTRÖM TEXT OCH FOTO
johan@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 24